La participació dels professionals a les jornades anuals del Pla de salut de Catalunya

Carles Oliete, en nom de l'Oficina Tècnica del Pla de salut[1]

Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

[1]L'Oficina Tècnica del Pla de salut està formada per (ordre alfabètic): Ignasi Arbusà, Iria Caamiña, Carmen Cabezas, Carles Constante, Josep Davins, Núria Jar, Josep Jiménez, Esther Martín, Carles Oliete, Esteve Saltó i Ricard Tresserras.

Resum

Una de les iniciatives més importants que el Departament de Salut ha endegat per conèixer les experiències dels professionals ha estat la convocatòria de cartells en les tres jornades anuals del Pla de salut. En aquestes jornades s'ha arribat a una participació de 2.031 cartells, fet que mostra un alt grau de participació dels professionals del conjunt del sistema.

Introducció

A la 2a jornada del Pla de salut de Catalunya, que es va celebrar a Sitges l'any 2012, es va obrir una convocatòria de cartells en què es demanava als participants que aportessin les experiències que estaven duent a terme i que estiguessin relacionades amb els continguts del Pla de salut.

Totes les expectatives van ser superades i, en aquella primera convocatòria, es van rebre 515 cartells. Aquesta sorpresa davant l'elevat nombre de contribucions a la reunió de Sitges s'ha repetit cada any; així, l'any 2013 es van presentar 597 cartells i el 2014 van ser 919. No hi ha dubte que els 2.031 cartells acumulats indiquen un gran cúmul de coneixement de molts professionals i reflecteixen un marcat interès per contribuir al desenvolupament del Pla de salut.

A partir de l'edició del 2012 es va crear un aplicatiu que feia possible gestionar els cartells tant per a la reunió com per a ocasions posteriors[1] i també s'ha publicat a la pàgina web del Departament tota la informació de les experiències presentades en les tres edicions[2]. Cal recordar que cada any han revisat els cartells diverses persones del Departament de Salut, s'han seleccionat els que s'han considerat de millor nivell i s'han atorgat reconeixements.

Correspondència: Carles Oliete Guillén
Oficina Tècnica del Pla de salut
Departament de Salut. Generalitat de Catalunya
Travessera de les Corts, 131-159
08028 Barcelona
Tel. 935 566 173
Adreça electrònica: coliete@catsalut.cat
Pàgina web: www.gencat.cat/salut/pladesalut

Annals de Medicina 2015;98: 50-52.

També molts dels cartells presentats s'han incorporat a les experiències de l'Observatori d'Innovació en Gestió de la Sanitat[3] i, en alguns casos, s'ha promogut la generalització d'alguna experiència presentada. Naturalment, els temes tractats en aquests cartells són molt variats i expressen mirades des de diferents àmbits temàtics, territorials o de línies de serveis i és complex donar-ne una visió acurada. L'objectiu d'aquest article és resumir les principals característiques dels cartells presentats en les tres reunions del Pla de salut a Sitges dels anys 2012 a 2014.

Distribució dels cartells presentats

El nombre de cartells presentats durant els tres anys mostra un increment significatiu, especialment marcat l'any 2014, amb un 75,4% de cartells més que l'any 2012 (Figura 1).

Totes les regions sanitàries han presentat el nombre de cartells esperats atesa la grandària de la seva població assignada. Com era d'esperar, Barcelona és la regió amb un major nombre de cartells, gairebé el 60% (Taula 1).

La convocatòria ha involucrat molts professionals, molts dels quals han participat presentant més d'un cartell. S'han comptabilitzat més de 12.000 autors, que impli-

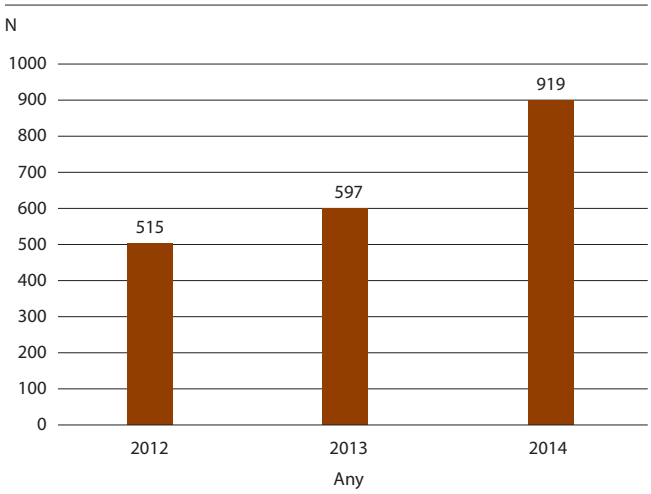

FIGURA 1. **Nombre de cartells presentats a les jornades del Pla de salut. Sitges, 2012-2014**

TAULA 1. **Distribució dels cartells a les jornades del Pla de salut (n [%]), segons la regió sanitària. Sitges, 2012-2014**

Regió Sanitària	2012	2013	2014	Total
Alt Pirineu i Aran	1 (0,2)	5 (0,8)	8 (0,9)	14 (0,7)
Barcelona	400 (77,7)	294 (49,2)	496 (54,0)	1.190 (58,6)
Camp de Tarragona	23 (4,5)	36 (6,0)	78 (8,5)	137 (6,7)
Catalunya Central	46 (8,9)	65 (10,9)	71 (7,7)	182 (9,0)
Girona	24 (4,7)	23 (3,9)	61 (6,6)	108 (5,3)
Lleida	13 (2,5)	23 (3,9)	42 (4,6)	78 (3,8)
Terres de l'Ebre	8 (1,6)	18 (3,0)	22 (2,4)	48 (2,4)
Tot Catalunya (serveis centrals)	ND	85 (14,2)	112 (12,2)	197 (9,7)
Diverses regions juntes	ND	48 (8,0)	29 (3,2)	77 (3,8)
Total	**515 (100)**	**597(100)**	**919 (100)**	**2.031 (100)**

quen més de 6.700 persones. El 61,1% dels cartells els han presentat 6 o més autors i el 27,6% entre 3 i 5 autors. Només l'11,3% dels cartells té 1 o 2 autors. La participació ha estat molt àmplia i, per exemple, l'any 2014 gairebé el 90% dels centres catalogats varen participar presentant alguna experiència i, en un terç dels casos, l'experiència va implicar més d'un centre. A més, mentre el 2012 la majoria de centres participants varen presentar un sol cartell, l'any 2014 el 82,6% en varen presentar més d'un (Figura 2).

Els cartells d'atenció primària i d'atenció hospitalària sumen més del 80% de les experiències presentades. L'any 2013, l'àmbit assistencial més freqüent era l'atenció hospitalària amb el 46,2% dels cartells, seguit per l'atenció primària amb el 40,2%; però l'any 2014 la tendència es va invertir i l'atenció primària es va situar com l'àmbit més repetit amb el 45,4% dels cartells, enfront del 33,4% de l'atenció hospitalària. La resta d'àmbits (salut pública, atenció sociosanitària, salut mental, serveis socials, urgències, programa sanitari d'atenció a la salut sexual i reproductiva [ASSIR] i altres) tenen valors per sota del 5% dels cartells presentats. Un terç de les experiències impliquen un treball col·laboratiu entre àmbits. En aquests casos, tot i que hi ha múltiples combinacions, la relació més freqüent és entre l'atenció primària i l'hospitalària.

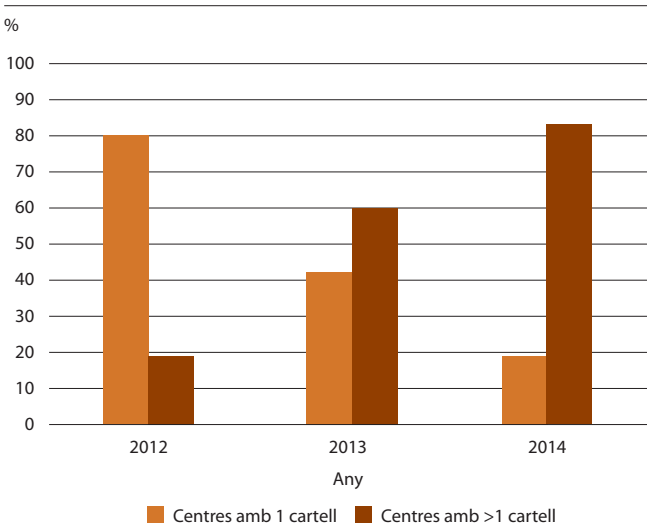

FIGURA 2. **Distribució dels centres segons el nombre de cartells presentats a les jornades del Pla de salut. Sitges, 2012-2014**

Les experiències i el Pla de salut

De les 9 línies d'actuació del Pla de salut destaquen, per la major freqüència de cartells presentats, la línia d'atenció a la cronicitat, la línia de resolució i la línia d'objectius i programes de salut[4]. Els cartells que fan referència a la cronicitat sempre han estat els més nombrosos i ha anat augmentant al llarg dels tres anys. Mentre que el nombre de cartells de la línia de resolució es manté estable al voltant del 20%, l'any 2014 han augmentat els cartells de la línia de programes de salut. Cal tenir en compte que aquesta línia inclou temes com els plans directors, la seguretat dels pacients o el Pla Interdepartamental de salut pública. Línies com la dels sistemes de pagament o la governança del sistema, lògicament —en tractar-se de temes de responsabilitat bàsicament central—, tenen menys cartells. Són d'una freqüència intermèdia les línies adreçades als pacients i les famílies, als professionals i a la informació, l'avaluació i les TIC.

Cal destacar l'augment dels cartells relacionats amb la salut pública que, en l'edició de 2014, va arribar a 151 i es va situar com la temàtica més nombrosa, amb cartells que

tenien a veure amb la potenciació del Pla interdepartamental de salut pública, programes de protecció, promoció i prevenció i la integració de la salut comunitària en el model assistencial. En el context de la patologia crònica, la complexitat destaca com un tema cada cop més rellevant a nivell del territori i això el fa molt present entre les presentacions, superant la centena l'any 2014.

Alguns dels projectes presentats es van iniciar abans de l'inici del Pla de salut vigent i, com és lògic, no tots podien presentar el mateix tipus de resultats. L'any 2013, el 67% de les experiències havia començat el 2012 o abans, mentre que l'any 2014 predominaven experiències iniciades el 2013, quan el Pla de salut ja estava en la fase d'operativitat. En les dues primeres edicions, moltes de les experiències estaven en una fase inicial que no permetia disposar de resultats. Però en la darrera edició, el 2014, s'ha pogut observar un augment de les experiències amb una avaluació feta; així el 51,3% dels cartells presenten resultats consolidats i el 33,5% resultats preliminars, mentre que el 15,2% no en disposen al tractar-se d'experiències en fase inicial.

Conclusions

Un dels objectius del Pla de salut de Catalunya 2011-2015 és la incorporació del coneixement dels clínics a la planificació i la presa de decisions[5]. Amb les jornades anuals s'ha procurat reunir i facilitar la difusió de les experiències, moltes d'elles innovadores, que poden ajudar a resoldre problemes puntuals i locals, de vegades, però també porten a iniciatives de canvi que poden afectar el conjunt del sistema assistencial.

L'augment de la participació observat, que ha arribat a implicar més de 6.700 persones, s'ha de valorar molt positivament[6]. Aquesta dada és una prova del grau d'implicació dels professionals amb el manteniment d'un sistema públic de salut efectiu i eficient i del valor que s'atorga, des del món clínic, a les experiències viscudes des de la perspectiva de la pràctica professional real. La voluntat d'explicar el que "nosaltres fem" i d'aprendre del que "altres fan", per mirar de solucionar reptes probablement molt similars independentment del lloc on apareixen, es fa clarament palesa a les jornades de Sitges.

L'augment del nombre de cartells i del de centres i de professionals que participen és una mostra general d'interès. El predomini de determinats àmbits d'actuació, com l'atenció hospitalària i l'atenció primària, i la seva relació, poden ser el reflex d'un bon grau de col·laboració. El més rellevant, però, és que les experiències són, bàsicament, un pas cap a l'acció i un signe de dinamisme molt estimulant per a la millora de l'organització. La cooperació entre professionals està molt consolidada i moltes experiències mostren els mecanismes de col·laboració i els resultats que se n'obtenen quan diversos àmbits endeguen conjuntament projectes per millorar l'accessibilitat i la resolució.

El fet que predominin cartells referents a l'atenció a la cronicitat, l'accessibilitat i resolució i els programes de salut, reflecteix la preocupació que existeix en el sistema per la forma de prestar els serveis, la manera d'organitzar-los, els circuits que són més adients per a donar una millor atenció i, en definitiva, quina és la millor manera de donar un bon servei.

Des del Departament de Salut s'han potenciat canals de difusió de les experiències presentades a Sitges perquè tinguin un recorregut més enllà de la pròpia jornada. Estan disponibles gravacions amb les entrevistes amb els responsables de les 50 experiències finalistes de la jornada de 2014[7] i a la pàgina web[8] es recull tota la informació, amb la possibilitat de localitzar geogràficament cada experiència i utilitzar filtres de cerca.

Sens dubte, els cartells que es presenten són un tast de les activitats que es realitzen al conjunt del sistema. Lògicament, i tot i que la participació ha estat molt elevada, aquests cartells no deixen de ser una mostra del que realment s'està fent. Tanmateix, les idees, projectes, propostes i resultats que s'han presentat contribueixen a configurar el full de ruta cap a una transformació del sistema de salut i social a Catalunya. A més, són un suport a la configuració d'estratègies, cada cop més enfocada a l'atenció centrada en les necessitats de les persones mitjançant la integració del tots els dispositius assistencials. En aquest sentit, les experiències de Sitges ajuden i contribueixen a modular la definició de les noves línies estratègiques del Pla de salut de Catalunya i són una forma d'incloure el coneixement dels clínics en la planificació i la presa de decisions de la política sanitària de Catalunya.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Experiències del Pla de salut. Pla de salut 2011-2015. Departament de Salut. Disponible a: http://experienciespladesalut.canalsalut.cat. Accés el 30 de març de 2015.
2. Pla de Salut de Catalunya 2011-2015. Departament de Salut. Disponible a: http://salutweb.gencat.cat/ca/el_departament/pla_de_salut_2011_2015/activitats/. Accés el 30 de març de 2015.
3. Observatori de Gestió del Sistema Sanitari a Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://observatorisalut.gencat.cat. Accés el 30 de març de 2015.
4. Programa de prevenció i atenció a la cronicitat (PPAC). Departament de Salut. Disponible a: http://salutweb.gencat.cat/ca/ambits_tematics/linies_dactuacio/model_assistencial/atencio_al_malalt_cronic/. Accés el 30 de març de 2015.
5. Pla de salut de Catalunya 2011-2015. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://salutweb.gencat.cat/ca/el_departament/pla_de_salut_2011_2015/pla_de_salut_documents/. Accés el 30 de març de 2015.
6. Entrevista a Carles Constante, director general de Planificació i Recerca en Salut. Canal Salut. Departament de Salut. Disponible a: https://youtu.be/O_7nALVPt9c?list=PLAydlOUpCxDkX399t4jQ4KUDATHrHhGId. Accés el 30 de març de 2015.
7. Entrevistes a les 50 experiències finalistes del la 4a Jornada del Pla de salut. Canal Salut. Departament de Salut. Disponible a: http://www.youtube.com/playlist?list=PLAydlOUpCxDkX399t4jQ4KUDATHrHhGId. Accés el 30 de març de 2015.
8. Experiències del Pla de Salut. Departament de Salut. Disponible a: http://experienciespladesalut.gencat.cat. Accés el 30 de març de 2015.